

POSTANOWIENIE

29 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 29 września 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. Z. i S. Z.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie ewentualnie o zapłatę ewentualnie o ustalenie ewentualnie

o zapłatę i ustalenie ,

na skutek skarg kasacyjnych J. Z. i S. Z. oraz Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 11 maja 2022 r., V ACa 42/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargami kasacyjną pozwanego Banku S.A. w W. i powodów J. Z. i S. Z. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 maja 2022 r., sygn. akt V ACa 42/21 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej pozwany oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., zaś powodowie na przesłankach unormowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W obydwu przypadkach przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Zdaniem skarżącego Banku w sprawie zachodzi konieczność wyjaśnienia, czy stwierdzenie bezskuteczności normy przeliczeniowej, określającej zasady ustalania wartości waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego (wskazanej w art. 69 pkt 4b pr. bank. zawartej przed 24 stycznia 2009 r., uwzględniając art. 385¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony są związane umową w pozostałym zakresie, prowadzi do: 1) utrzymania umowy w mocy i zachowania jej indeksowanego charakteru, przy uwzględnieniu normy dyspozytywnej bądź takiej, którą strony mogłyby przyjąć w drodze indywidualnych negocjacji, tj. przyjmując zasadę, że rozliczenia walutowe powinny być dokonywane w oparciu o kurs obiektywny (kurs średni NBP); 2) przyjęcia, że bez normy przeliczeniowej umowa w dalszym ciągu może być wykonywana jako kredyt złotowy bez indeksacji do waluty obcej, jednocześnie oprocentowany w oparciu o stopy referencyjne właściwe dla waluty indeksacji; 3) bezwzględnej nieważności tej umowy, w związku z jej niewykonalnością bądź przyjęciem, że norma przeliczeniowa kształtuje główne świadczenia stron lub sama w sobie narusza zasadę określoności świadczenia (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c.), co jest skutkiem automatycznym w każdej sprawie niezależnym od twierdzeń stron i złożenia przez konsumenta odpowiednich oświadczeń; 4) trwałej bezskuteczności umowy, z przyczyn wskazanych pod pkt 3) z tą jednak różnicą, że konsument powinien złożyć oświadczenie odpowiedniej treści, a sąd powinien zbadać, czy konsument wyraził wolę unieważnienia umowy w sposób świadomy co do wszystkich skutków nieważności umowy.

Powyższe zagadnienia zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego. Otóż sporna umowa kredytu została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz. 984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca

może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.).

W orzecznictwie za ugruntowane już należy uznać stanowisko, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

W przeszłości Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej prezentował stanowisko, że w odniesieniu do postanowienia stanowiącego elementu tzw. spreadu walutowego, art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, nie stoi na przeszkodzie, aby sąd krajowy zastąpił niedozwolone postanowienie umowne przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (por. wyroki 30 kwietnia 2014 r., nr C - 26/13, Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt. i z 21 stycznia 2015 r., C - 482/13, Unicaja Banco SA v. Jose Hidalgo Rueda i in.). Orzecznictwo Sądu Najwyższego poszło jeszcze dalej i dopuszczało możliwość stosownego wypełnienia luki w umowie także w innych sytuacjach, zagrażających interesom konsumenta, również wtedy, gdy nie ma możliwości odwołania się do odpowiedniego przepisu dyspozytywnego (por. wyrok z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018 r., nr 7-8, poz. 79), a przy indeksacji prowadzącej do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mają zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358¹ § 3 k.c. nakazujące rozważnie interesów stron i zasad współżycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16). Odwoływano się też do art. 358 § 2 k.c. w wersji znowelizowanej ustawą z dnia 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506), który stanowi, że wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, podkreślając, że może on stanowić wskazówkę pomocną w rozwiązaniu kwestii spreadu walutowego (por. też

uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16), a także do analogii z art. 41 prawa wekslowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16). Ponadto przyjmowano, że postanowienie umowy kredytu zawierające uprawnienie banku do przeliczenia sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (tzw. klauzula spreadu walutowego) nie dotyczy świadczeń głównych stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016 nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16 i z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18).

W tej ostatniej kwestii w powołanym już wyroku z 30 kwietnia 2014 r., C - 26/13, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uchylił się od oceny, czy będące częścią klauzuli indeksacyjnej postanowienie przewidujące spłatę rat w walucie krajowej, których wysokość była obliczana na podstawie kursu sprzedaży CHF stosownego przez kredytujący bank, określa główny przedmiot umowy, pozostawiając tę ocenę sądom krajowym. Jednak w późniejszym orzecznictwie Trybunał precyzował swoje stanowisko w tej materii, w ten sposób że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „główny przedmiot umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, należy uważać te postanowienia, które określają podstawowe świadczenie w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (zob. wyroki z 26 lutego 2015 r., C - 143/13 i z 20 września 2017 r., C - 186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. v. Banca Romaneasca SA).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do powyższych kwestii sytuacja uległa zasadniczej zmianie po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r., C- 260/18, w którym orzeczono, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, należy interpretować w ten sposób, że: - stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidującym, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów (w tym kontekście Trybunał nawiązał do wskazanych przez krajowy sąd pytający przepisów jak art. 56, czy art. 354 k.c.),

które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę, a zatem możliwość zastąpienia abuzywnych postanowień umownych, która stanowi wyjątek od ogólnej zasady, zgodnie z którą dana umowa pozostaje wiążąca dla stron tylko wtedy, gdy może ona nadal obowiązywać bez zawartych w niej nieuczciwych warunków, jest ograniczona do przepisów prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym lub mających zastosowanie, jeżeli strony wyrażą na to zgodę i opiera się w szczególności na tym, że takie przepisy nie zawierają nieuczciwych warunków; - nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy; - stoi on na przeszkodzie utrzymywaniu w umowie nieuczciwych warunków, jeżeli ich usunięcie prowadziłoby do unieważnienia tej umowy, a sąd stoi na stanowisku, że takie unieważnienie wywołałoby niekorzystne skutki dla konsumenta, gdyby ten ostatni nie wyraził zgody na takie utrzymanie w mocy.

Możliwość zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego, w tym typowych klauzul kursowych (odsyłających do tabel bankowych) wchodzi w rachubę tylko, gdy, po pierwsze, po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, o czym decyduje obiektywne podejście w świetle prawa krajowego, przy czym wola stron umowy nie ma znaczenia; po drugie, całkowity upadek umowy naraża konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta oraz zastrzeżeniem, że do celów tej oceny decydująca jest wola w tym przedmiocie konsumenta; i po trzecie, istnieje przepis dyspozytywny albo przepis mający zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę, który mógłby zastąpić wyłącznie niedozwolone postanowienie umowne, umożliwiając utrzymanie umowy z korzyścią dla konsumenta. W sytuacji, gdy powyższe przesłanki są spełnione klauzula abuzywna zostaje zastąpiona i umowa zostaje utrzymana w mocy.

Natomiast, gdy przesłanki zastąpienia nie są spełnione, umowa jest w całości nieskuteczna, chyba że konsument wyrazi zgodę na niedozwolone postanowienie, przywracając mu jednostronnie skuteczność (zob. też wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 26 marca 2017 r., C - 70/17, C- 179/17, Abanca Corporation Bancaria SA, v. Albertowi Garcii Santosowi i Bankia SA, v. Alfonsowi Antoniowi Lau Mendozie i in., z 3 października 2019 r., C - 260/18 Justyna Dziubak, Kamil Dziubak v. Raiffeisen Bank International AG i z 18 listopada 2021 r., C - 212/20; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56).

Konstrukcja zastosowana w art. 385¹ k.c. i art. 385² k.c. ma realizować dyrektywne zadanie sankcyjne, zniechęcając profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do wprowadzania do nich niedozwolonych postanowień.

W wyroku z 8 września 2022 r., C - 80/21, C - 81/21 i C - 82/21, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, która to nieważność nie pociąga za sobą nieważności tej umowy w całości, zastąpić ten warunek przepisem dyspozytywnym prawa krajowego, a ponadto stoją na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter nie całości warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, lecz jedynie elementów tego warunku, które nadają mu nieuczciwy charakter, w związku z czym warunek ten pozostaje, po usunięciu takich elementów, częściowo skuteczny, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę.

Poza tym utożsamianie kredytu indeksowanego czy denominowanego do waluty obcej z kredytem złotowym nie jest uprawnione, gdyż istota i struktura prawno-konstrukcyjna tych kredytów jest odmienna. W przestrzeni prawno-gospodarczej w odniesieniu do kredytów z elementem walutowym, oprócz kredytów

indeksowanych i denominowanych w walucie obcej, wyróżnia się m.in. modelowy kredyt walutowy, w ramach którego kwota kredytu jest wyrażona w umowie kredytowej w walucie obcej i w takiej walucie jest wypłacana kredytobiorcy, który dokonuje spłaty kredytu też w tej walucie. W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kapitału jest wyrażona w takiej walucie obcej, ale zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej, określonym przez bank-kredytodawcę, obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. Natomiast przy kredycie indeksowanym do waluty obcej, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty, określonym przez bank-kredytodawcę, obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, a kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. Ponadto w przypadku kredytów złotych właściwym wskaźnikiem oprocentowania jest WIBOR (którego wysokość jest uzależniona od stóp procentowych ustalanych przez NBP), natomiast kredyty indeksowane i denominowane są oprocentowane wskaźnikiem SARON (poprzednio LIBOR).

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zaprezentowane tam koncepcje nie przyjęły się.

Z kolei zdaniem powodów w sprawie zachodzi konieczność wyjaśnienia: 1) czy uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. jest ważna w związku z

niezgodnością wyznaczenia sprawozdawcy SSN R.T. z Regulaminem Sądu Najwyższego co prowadzi do wniosku, że skład Sądu Najwyższego, który wydał uchwałę był sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., a przez to zachodzi nieważność postępowania w sprawie tej uchwały; 2) czy zaistnienie momentu trwałej bezskuteczności umowy możliwe jest wyłącznie po uprzednim pouczeniu konsumenta przez sąd o skutkach nieważności umowy, czy też także po ustaleniu na gruncie konkretnej sprawy, że konsument złożył już uprzednio wobec przedsiębiorcy oświadczenie co do świadomości skutków nieważności umowy jak wskazał Sąd Najwyższy w w/w uchwale, co ma istotne znaczenie na gruncie niniejszej sprawy w kontekście skierowania przez powodów wezwania do zapłaty z 24 września 2018 r., w którym powodowie zakwestionowali ważność umowy kredytu, następnie skierowania przez powodów oświadczenia zawartego w pkt 6 na s. 18 pozwu z 23 listopada 2018 r., kwestionowania w pozwie nieważności umowy wynikającej z całego mechanizmu waloryzacji oraz dochodzenia w nim całych rat (a nie odfrankowienia) oraz podpisania pouczenia co do skutków nieważności złożonego w umowie o obsługę prawną z 21 września 2018 r., a także dla innego tego typu spraw prowadzonych z udziałem klientów pełnomocnika powodów, z których każdy ma tożsame pouczenie o skutkach nieważności umowy w umowie kredytowej oraz tożsamy co do zasady pozew (ok. 2000 umów kredytowych); 3) czy pouczenie przez sąd konsumenta o skutkach nieważności umowy jest konieczne, jeżeli sąd na gruncie konkretnej sprawy ustalił, że konsument złożył już uprzednio wobec przedsiębiorcy oświadczenie co do świadomości skutków nieważności umowy, posiadając w tym zakresie świadomość skutków nieważności umowy, co ma istotne znaczenie na gruncie niniejszej sprawy w kontekście oświadczenia powodów zawartego w pkt 6 na s. 18 pozwu z 23 listopada 2018 r., kwestionowania w nim nieważności umowy wynikającej z całego mechanizmu waloryzacji oraz dochodzenia w nim całych rat (a nie odfrankowienia) oraz podpisania pouczenia co do skutków nieważności złożonego w umowie o obsługę prawną z 21 września 2018 r., a także dla innego tego typu spraw prowadzonych z udziałem klientów pełnomocnika powodów, z których każdy ma tożsame pouczenie o skutkach nieważności umowy w umowie kredytowej oraz tożsamy co do zasady pozew (ok. 2000 umów kredytowych); 3) czy w przypadku

konsumenta, który w sposób wyraźny przedstawił swoje stanowisko co do nieważności umowy kredytu w przedsądowym wezwaniu do zapłaty (powodowie złożyli takie oświadczenie w piśmie z 24 września 2018 r.) a pozwany zajął stanowisko co do ważności umowy kredytu jeszcze przed skierowaniem sprawy na drogę sądową (w piśmie z 15 października 2018 r.) można uznać, że doszło do powstania trwałej bezskuteczności umowy, czy do powstania trwałej bezskuteczności umowy niezbędne jest wystąpienie na drogę sądową z powództwem o ustalenie nieważności umowy i pouczenie przez sąd konsumenta o skutkach nieważności umowy; 4) czy roszczenie o odsetki ustawowe za opóźnienie dochodzone przez konsumenta na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z brakiem zwrotu przez kredytodawcę nienależnego świadczenia spełnionego przez konsumenta w wykonaniu nieważnej umowy kredytu, po uprzednim skierowaniu do kredytodawcy wezwania do zapłaty, jest należne konsumentowi od momentu popadnięcia przez kredytodawcę w opóźnienie w rozumieniu art. 455 k.c., czy też roszczenie o odsetki ustawowe za opóźnienie dochodzone przez konsumenta na podstawie art. 481 § 1 k.c. jest uzależnione od momentu ustalenia powstania sankcji trwałej bezskuteczności umowy kredytu.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (zasada prawna) nie została wzruszona, w związku z czym nadal obowiązuje i wywiera skutki prawne, które miał na uwadze Sąd odwoławczy. Wskazane wyżej przez powodów problemy prawne zostały rozstrzygnięte w tej uchwale, bądź też wynikają z jej wykładni, a wobec tego nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W ocenie powodów skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż: 1) Sąd drugiej instancji uznał zarzut zatrzymania w sytuacji, gdy: a) trwała bezskuteczność kredytu nastąpiła w dacie doręczenia bankowi pisma powodów z 24 września 2018 r., w związku z tym w dacie złożenia im zarzutu zatrzymania (oświadczenie materialnoprawne z dnia 21 lutego 2022 r.) roszczenia banku z umowy były już przedawnione, a zatem procesowy zarzut zatrzymania co do roszczeń powodów zgłoszony pismem z 12 kwietnia 2022 r. nie powinien być uwzględniony; b) umowa kredytu nie jest umową wzajemną; 2) wskutek nieprawidłowego uznania zarzutu zatrzymania banku, Sąd drugiej instancji niesłusznie oddalił roszczenie o odsetki za opóźnienie od kwoty 87418,15 zł i od kwoty 35118,46 CHF za okres od 19 października 2018 r. do 10 stycznia 2022 r. oraz za okres od 16 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty, zaś od kwoty 8 289,34 CHF za okres od 19 maja 2020 r. do 10 stycznia 2022 r. oraz z okres od dnia 16 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty, podczas gdy odsetki ustawowe za opóźnienie powinny być zasądzone zgodnie z art. 455 k.c. bez powiązania wymagalności roszczenia odsetkowego z momentem powstania trwałej bezskuteczności umowy.

W świetle stanowiska przedstawionego przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale z 7 maja 2021 r. brak jest podstaw do podzielenia tezy powodów, że zaskarżony wyrok jest z powyższych przyczyn oczywiście nieprawidłowy w rozumieniu eksponowanej przez nich przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach

postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

[SOP]

[ms]